

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Explicata sententia probatur, & defenditur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

ner, sed denominabit solum necessario volentem. Ad hæc duo cætera omnia reducuntur, quæ postea afferemus & solvemus.

§. II.

Explicata sententia probatur & defenditur.

100 **D**ico, libertatem divinam posse rectè explicari, asserendo quòd actus liber sit ipse actus necessarius, non quidem ut necessarius est, & ut terminatur ad bonitatem divinam, sed ut terminatur ad creaturas, & ens connotat: ita ut in recto importetur ipse actus necessarius secundum se, & quantum ad entitatem, in obliquo verò importentur creaturæ. Hæc sententia communior est inter Thomistas, quam inter cæteros egregiè explicat & probat Nazarius, ex quo plura hic desumimus.

101 **P**robatur conclusio. Ad libertatem divinam sive ut analogicè convenit cum libertate creata sive singulari ratione, quatenus divina est, & à creata differit, tria duntaxat requiruntur. Primum quòd sit perfectio intrinseca, cum sit perfectio vitalis & immanens: Secundò quòd sit defectibilis, quia actus liber, quæ liber est, potuit non esse; & tertio ex eo quòd est divina, requiritur quòd sit immutabilis, quia in Deo nulla esse potest mutatio, aut mutationis umbra. Atqui hæc tria explicantur & conciliantur, si actus liber sit ipse actus necessarius, non quidem ut necessarius est, & respicit bonitatem divinam, sed quatenus respicit creaturas: Ergo &c. Minor probatur, & in primis esse perfectionem intrinsecam & immutabilem, est manifestum, cum entitas actus necessarii vitalis, sit immanens, & repugnet unquam posse mutari. Posse verò etiam deficere, in quo est tota difficultas, & quod videtur non satis posse cum immutabilitate conciliari, probatur ex eo quòd non dicamus actum liberum esse ipsum actum necessarium, ut necessarius est, sed esse actum necessarium quidem quantum ad entitatem, ut tamen connotat creaturas: Atqui sub hac ratione potuit deficere, & potuit non esse; nam cum creatura ipsa possit non esse, etiam necesse est, ut hæc connotatio, quæ reperitur in actu necessario, possit deficere, sicut terminatio personæ divinæ, quæ terminat humanitatem, deficeret, etsi nihil intrinsecum amitteret, quod naturæ divinæ superadditum sit, ex eo præcisè quòd humanitas uniri & terminari desineret.

102 **P**robatur secundò, & ut multa præmittamus quæ minùs difficultatem attingunt, unicum solum ostendendū videtur, scilicet non esse necessarium, ut admittatur aliqua perfectio vel actualitas, vel aliud quid simile, quod superaddatur actu necessario, sed posse ipsum actum necessarium quantum ad entitatem & substantiam, connotare creaturas, & ex ea connotatione denominari & fieri liberum: unde potest sic confici argumentum. Potest actus voluntatis divinæ secundum se necessarius, terminari ad creaturas, ut ad objectum materiale, sine alia perfectione superaddita: Atqui ut terminatur ad creaturas, nõ potest non esse liber: Ergo non est necesse, ut actus liber addat a quo necessario perfectione intrinsecam. Minor est evidens, non enim alio modo potest respicere creaturas, quàm liberè: cum sit ab iis omnino independens, neq; libertas exercetur nisi circa creaturas, nam bonitatem divinam necessario respicit tanquam proprium spe-

A cificativum. Major verò etiam probatur. Quando actus terminatur ad solum objectum formale & specificativum, potest sine ulla perfectione, vel actualitate superaddita, terminari ad objectum materiale: Atqui creaturæ sunt objectum pure materiale respectu actus voluntatis divinæ: Ergo idem actus necessarius, qui terminatur ad bonitatem divinam ut ad objectum formale, potest sine perfectione superaddita terminari ad creaturas. Major videtur aperta, quia cum potentia & objectum proportionem, & adæquationem habeant, sicut objectum formale omnem continet perfectionem, bonitatem & difficultatem, ita etiam omnis perfectio potentie, & veluti omnis ejus vis exercenda est, ut possit attingi: cum verò objectum materiale nullam perfectionem addat, nulla etiam ex parte potentie requiritur major perfectio superaddita.

Confirmatur exemplo intelligere divini. Idem enim intelligere divinum quod terminatur ad essentiam divinam, ut ad objectum formale, sine nova perfectione superaddita, terminatur ad creaturas, ut ad objectum materiale: Ergo etiam idem actus voluntatis divinæ, necellarius quantum ad substantiam, potuit terminari ad creaturas, sine alia perfectione superaddita. Idè etiam aut quid simile contingit interdum in rebus creatis, nam eadem relatio paternitatis, quæ terminatur ad unum filium, terminatur ad cæteros, etsi nihil intrinsecum ipsi adveniat.

Probatur tertio ex quatuor dotibus & perfectionibus voluntatis divinæ, quibus creatam superat, & quibus ostenditur, quòd licet libertas creata sit aliqua perfectio superaddita actui necessario, aut ipsi potentie, libertas divina nihil addat, sed sit ipse actus necessarius, ut terminatur ad creaturas.

Prima perfectio est summa actualitas voluntatis divinæ, ex qua sic arguitur. Idè libertas creata est aliqua perfectio & actualitas superaddita, & quæ media est inter potentiam & objectum, quia voluntas creata est potentialis, nec potest se ipsa immediatè versari circa objecta, & ea attingere: Atqui voluntas divina actualissima est & actus purus: Ergo poterit immediatè, & sine perfectione superaddita, ad objecta terminari.

Secunda perfectio, & quæ ex priori oritur, est quòd habeat immediatè dominium supra objecta & quod libertas divina non consistat in dominio quod habeat supra suos actus, ut libertas creata, sed in dominio quod habeat supra objecta, quæ potest producere & immutare prout voluerit; ex quo sic eruitur argumētum. Voluntas divina actualissima, vel unicus actus ipsius, à quo nullo modo distinguitur; & qui secundum substantiam est necessarius, debet comparari cum objectis, sicut voluntas creata comparatur cum suis actibus: Atqui voluntas eadè quantum ad substantiam producit actus & necessarios & liberos, quibus denominatur & necessario & liberè volens: Ergo etiam voluntas divina, aut unus actus ipsius, idem omnino respicit, & bonitatè divinam & creaturas, & ab eo denominatur & necessario & liberè volens; & cum creaturas variè respiciat, & immuet ut libuerit, etià variè denominari poterit & volens & nolens.

Tertia perfectio est quod voluntas divina sit infinita, & actus ipsius infinitus sit; unde sic arguitur. Ideo in citatis actus liber distinctus est ab actu necessario, quia sicut ipsa voluntas creata finita & limitata est, ita & qui libet actus est finitus; unde & plures requirit, quorum unus sit

necessarius alius liber, alius sit volitio, alius vero nolitio; unus versetur circa unum objectum, alius vero circa alterum: Atqui è contra actus voluntatis divinæ infinitus & illuminatus est: Ergo idem qui secundum se & quantum ad substantiam est necessarius, poterit etiam esse liber, esse volitio: & nolitio, velle unum, nolle alterum; & cum ille unicus, utpote infinitus, æquivaleret omnibus actibus voluntatis creatæ, & eorum omnium vim & efficaciam, quamvis diversi sint ordinis, contineret, poterit eorum omnium effectus, vel quasi effectus præstare, & denominare liberè & necessariò volentem & nolentem: sicut forma superior quæ inferiores virtute continet, ut est anima rationalis, quæ continet vegetativam & sensitivam, eorum omnium effectus præstare poterit.

107 Quia perfectio est, quod non specificatur à creaturis: ex quo sic arguitur. Ideo actus voluntatis creatæ unus & idem non potest esse necessarius & liber, terminari ad unum, non terminari ad alterum, esse indifferens ad terminationem, & non terminationem, quia specificatur à suis objectis, & ab illis essentialiter dependet: Atqui è contra voluntas divina non dependet à creaturis: Ergo poterit idem actus esse & necessarius & liber, volitio & nolitio &c. Major est evidēs, quia cum actus specificatur à suo objecto, fit inde, ut actus essentialiter consistat in habitudine ad summum objectum; unde semper eodem modo se habet, & eandem denominationem tribuit; si sit volitio, denominat volitum; si sit necessarius, denominat volitum necessariò: Ergo è contra si non specificatur ab objectis, sed ab illis sit independens, poterit idem actus esse & necessarius & liber, & utriusque denominationem tribuere.

108 Confirmatur: Voluntas divina summe actualis, & unicus actus ipsius, qui ab ipsa ne virtualiter quidem distinguitur, ut alias diximus, & qui omnino quantum ad substantiam est necessarius, potest efficere & præstare ea omnia, quæ potest voluntas creatæ, tum ratione suæ mutabilitatis, tum ratione suæ indifferentiæ, tum ratione plurimum actuum: Atqui facile intelligimus voluntatem creatam, ratione suæ indifferentiæ, & per plures actus posse velle unum necessariò, & velle alterum liberè: Ergo & voluntas divina, etsi nulla alia perfectio intrinseca super addatur, poterit & velle & nolle, & velle necessariò & velle liberè. Major videtur aperta; quia voluntas divina, & unicus ipsius actus, continet eminenter quidquid perfectionis est in libertate, & indifferentiæ voluntatis creatæ, non minus quàm essentia continet omnem rationem entis; unde voluntas divina actualissima, correspondet voluntati creatæ ut est potentia, & ut habet actum; & sicut essentia divina, quia infinita est virtutis, in sese habet rationes omnes, & eas veluti conciliat, quæ in creatis oppositæ sunt; ita summa illa actualitas voluntatis divinæ, & immutabilitatem, & defectibilitatem, qualis necessaria est, & sufficit ad libertatem, conciliat.

109 Confirmatur ultimò exemplo ex mysterio Incarnationis desumpto: eadem enim videtur esse utrobique difficultas, & omnino par ratio. Nam quod in actu libero Dei difficultatem ingerit, est quod duo necessariò admittenda sint, quæ non videntur posse conciliari, scilicet immutabilitas actus, & defectibilitas, qualis requiritur ad libertatem; hæc duo etiam in mysterio Incarnationis occurrunt, nam persona divina

A incipit de novo terminare, & potest desinere terminare; & tamen persona divina est immutabilis, unde videtur eodem modo utraque difficultas resolvenda. Ita verò mysterium Incarnationis explicamus, quod immutabilitas se teneat ex parte personæ, omnis verò mutabilitas, & sola, ex parte naturæ assumptæ; neque necesse est ullam perfectionem intrinsecam admitti in persona terminante, quæ possit mutari & desinere; cuius ratio est, quam asserunt Thomistæ cum Divo Thoma, quod persona terminet ratione suæ actualitatis, & non potentialitatis; unde ipsa persona immutat humanitatem, ipsa vero nulla ratione mutatur, quia haberet aliquid potentialitatis, & posset alio modo se habere. Idem igitur erit dicendum de actu libero Dei, quantum ad substantiam esse omnino immutabilem, & summe necessarium, mutationem verò, & defectibilitatem se tenere ex parte creaturæ productæ, quam connotat, neque aliud admittendum esse ex parte actus, quod possit desinere; cuius eadem ratio est, quia actui voluntatis divinæ non minor subest actualitas ad immutandas creaturas, quàm personalitati ad terminandam humanitatem: Ergo actus voluntatis divinæ poterit immediatè immutare creaturas, absque eo quod ulla ratione mutetur, aut mutabilis, vel defectibilis sit.

§. III.

Solvuntur obiectiones.

Tria sunt præcipua argumenta, quæ possunt objici, quæ hic breviter solvemus, & ex eorum solutione facilis erit ad alia omnia, si quæ objiciantur, responsio.

Objicitur itaq; primò ad probandum libertatem debere consistere in aliqua ratione intrinseca superaddita actui necessariò. Actus liber, quæ liber est, debet posse deficere, cum poterit non esse: Atqui non potest deficere, nisi consistat in aliqua actualitate, vel ratione intrinseca, distincta ab actu necessariò; siquidem repugnat actum necessarium posse deficere: Ergo &c.

D Confirmatur: Constitutum divini decreti liberi, potuit Deo deficere, sub ea ratione, quæ ipsum constituit liberè volentè creaturas: Atqui quod Deum constituit liberè volentè creaturas, non potest non esse aliquid intrinsecum: Ergo &c.

Respondeo distinguendo Majorem: Actus liber quæ liber debet posse deficere, quantum ad entitatem, perfectionem, vel aliam rationem intrinsecam, vel secundum illud quod importat in recto, nego: Secundum connotationem, & illud quod dicit in obliquo, concedo. Vel aliis terminis: debet posse deficere subjective, vel active, & secundum illud quod se tenet ex parte Dei, nego: Objective, vel passive, & secundum illud quod se tenet ex parte objecti & termini, concedo. Et eadè solutio applicanda est Minori, & ejus probationi. Etenim actus liber non est actus voluntatis divinæ secundum substantiam, perfectionem, vel aliam rationem intrinsecam, quia nihil hæc sententia quam defendimus intrinsecum Deo admittit, quod non sit necessarium; sed est actus secundum virtutem exercitam, ut habet rationem causæ, & ut creaturas connotat: quod exercitium, vel connotatio duo dicit; alterum in recto, & est ipse actus secundum perfectionem actualem intrinsecam, omnino immutabilem; & alterum in obliquo; & est ipse effectus productus, defectibilis: Unde defectibili-